

ערביה ליד צעירים יהודיים בעיר החדשה

יהודיה עם צעירים ערביים בעיר העתיקה

אורי אבת

זה יכול להשתנות מהרתיים, או אף מחר. אבל ברגע הגדול של הפגישה, של העימות הראשון — זה היה כך. לא היתה אף תקרית אחת. לא התעוררה אף בעייה בטחונית אחת. היהודי, שחדר למעמקי העיר העתיקה, שמצא את עצמו ואת ילדיו בסבך של סימטות עקלקלות, שכח לגמרי כי אך אתמול היתה זאת ארץ-אוייב, ארץ בה הטיפו במשך דורות לשינאה טוטאלית.

הערבי, שעבר על פני האוניברסיטה והמוזיאון, הכנסת ובתי-הקפה, שכח שוהי האדמה השדודה, ארצו של הציוני החומס, הזומם לשדוד את אדמת כל הערבים. כל הסיסמות, כל תורות-הקודש שיכלו להתקיים ולשגשג כל עוד חצצה המחיצה בין שני חלקי ירושלים — נעלמו ונמוגו בפגישת בני אדם, ברגע שנפלה המחיצה.

★ ★ ★

זהו הלקח הגדול של יום-נפילת-החומות. זהו הלקח אשר לו קיוו שוחרי-השלום, אשר הצביעו, בכנסת, בעד איחוד מידי של ירושלים.

משהו קורה כאשר נופלות חומות.

משהו שיש לו הגיון פנימי — הגיון של נפש — שקשה לחשבו וקשה להגדירו בנוסחות מדיניות. זהו הגיון דינאמי — הגיון הלוקח בחשבון את אשר מתרחש בלבם של בני-אדם בעיתות משבר. הגיון שגדולי המדינאים בתולדות העמים הבינוהו, ורתמו אותו לביצוע מהפכות נפשיות. הגיון שקמניאמונה, החנוונים הקטנים של הפוליטיקה בכל הדורות, נבצר מהם לתפסו, להבינו.

★ ★ ★

מה שקרה בירושלים, כממדים קטנים, יכול להתרחש מחר בארץ כולה.

אם נפתח את הגבול, אם ניתן לכל אדם בארץ לעבור בכל מקום בה, אם יגיעו בני ג'יין בהמוניהם לחיפה. אם יבקרו בני חברון בתל-אביב. אם יסיירו בני שכם וטולכרם בנתניה. אם יבואו בני עזה אל באר-שבע.

ולהיפך: כאשר בני חיפה ותל-אביב, נתניה ובאר-שבע יגיעו בהמוניהם לערי הרצועה והגדה. גדול חוויית המיפגש תטאטא אל הים את מירב מישקעי השינאה. את המושגים המסולפים, שנולדו בשנות הניתוק. את הסיסמות שנולדו באופל, שייראו מגוחכות כאורזים. לעומת סיכוי אדיר זה. מחתרמים שיקוליה-בטחון הפרוואיים.

(המשך בעמוד 11)

ביום החמישי האחרון אירעה מהפכה בארץ. היא חזרה בכל יום שלאחר מכן. מהפכה ללא דם, ללא קולות-נפץ. ובכל זאת: מהפכה אדירה ככל אשר קרה בימי הקרבות, ואולי עמוקה וחשובה עוד יותר.

★ ★ ★

ביום החמישי נפלו המחיצות בירושלים.

בני ירושלים החדשה הסתערו על העיר הערבית — לא כחיילים, אלא כאזרחים. כירושל-מים. כבני-אדם אשר שאלו את עצמם, במשך 19 שנים: מה נעשה מאחורי החומות האלה? מה קורה במקומות שבהם ביקרנו בנעורינו? בני ירושלים העתיקה הסתערו על העיר העירבית — לא ככובשים, אלא כאזרחים.

מאת

אורי אבנרי

כירושלמים. כבני-אדם ששאלו את עצמם במשך 19 שנה, בהביטם לעברנו ממרומי החומה: מה קורה שם, בין האורות הנוהרים בליה? מה מתרחש בבתיים, בהם גרנו פעם?

הירושלמים נפגשו — הישראלים וזו שהיו ירדנים.

הם נפגשו ברחובות, כשהם עמוסים סחורות שקנו — הערבים אצל היהודים, היהודים אצל הערבים.

הם נפגשו בבתיים, כאשר דיירים מלפני 19 שנה באים להסתכל במי שגר עתה באותם הבתיים.

הם נפגשו באוטובוסים, שהובילו אותם ליפו ולחיפה — את היהודים ואת הערבים גם יחד. הם נפגשו בעיר העתיקה, כשאלה מארחים את אלה.

הם נפגשו כמתפללים, כשהיהודי שואל את הדרך אל הכותל — מפי ערבי שבא ממיסגד הסלע.

★ ★ ★

הם נפגשו, ובמפתיע — במפתיע לשניהם — לא שררה ביניהם האיבה.

לא מפני שפלוני היה צבוע, או מתחסד.

ולא מפני שאלמוני היה תמים, ולא ראה.

אלא פשוט מפני שלא היתה.

המלחמה, הקצרה והדרמאטית, כאילו שטפה את כל רגשות השינאה והנקמה מלב שני הצדדים, השאירה את הלככות פתוחים ופנויים לרגשות חדשים.